

1974 FEB 23

ÉLET ÉS IRODALOM

028.1 Budapest

híreink**BUDAPEST 1945–1950**

A Fővárosi Levéltár kiadta a Ságvári Ágnes szerkesztésében megjelenő *Források Budapest múltjából* című kiadványsorozat zárókötetét, amely fővárosunk felszabadulás utáni első öt esztendejét mutatja be.

Ezt a kötetet Gáspár Ferenc szerkesztette. Első dokumentumát 1945. január tizennegyedikén írták, Kőbányán, a plébánia helyiségében. Rövid jegyzőkönyv ez arról, hogy a még föl sem szabadult Pesten — Vass Zoltán nemzetgyűlési képviselő indítványára — megalakult a tizedik kerületi Nemzeti Bizottság. Az utolsó irat is egy jegyzőkönyv részlete. Tanúsítja, hogy 1950. november 3-án megalakult a „Budapest Városi Tanács”. Első elnökévé Pongrácz Kálmánt, titkárává pedig Nagy Józsefet választották.

A két dátum közötti eseményeket három fejezetben mutatja be a dokumentumkötet. Az első rész földézi a romváros képét: az 1944. évi egymillió 379 ezerrel szemben 1945. március 25-én mindössze 832 ezer lakos írtak össze. Negyvenezer épületből csupán tízezer maradt épen. Az újjáépítés ütemét érzékelteti, hogy hat hónap múlva már rendelet jelenhetett meg a dolgozók esti iskolájának szervezéséről. A második fejezet a koalíciós városvezetés idejét tükrözi, 1948. januárjáig. A korszak fő jellemzői: kezdetben az infláció és spekuláció, majd a stabilizáció alapján létrejött első reális városi költségvetés, a baloldal erősödése és a készülődés a tervgazdálkodásra. Az első női polgármester, Döbrentei Károlyné is akkor került — Újpesten — hivatalába. 1948 januárjától 1950 novemberéig szilárdult meg a szocialista hatalom. E kornak legfontosabb közigazgatási eseménye: Nagy-Budapest létrejötte 1950. január elsején. Kádár János belügyminiszter javaslatára az országgyűlés ugyanebben az évben fogadta el a helyi tanácsokról szóló törvényt, amely nemcsak a főváros, hanem az egész ország közigazgatását máig meghatározza.